

In zaak 76/82,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Arbeidsrechtbank te Charleroi, in het aldaar aanhangig geding tussen

SALVATORE MALFITANO, te Licata (Italië),

en

RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING (RIZIV), te Brussel,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer)

samengesteld als volgt: U. Everling, kamerpresident, Mackenzie Stuart en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: P. VerLoren van Themaat
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

het navolgende

ARREST

De feiten

I — De feiten en het procesverloop

het regime van de zesdaagse werkweek in totaal 233 dagen, dus meer dan 6 maanden, maar minder dan een jaar.

Salvatore Malfitano, verzoeker in het hoofdeding, heeft in 1955 en 1956 in België beroepsarbeid verricht. Het verzekeringstijdvak hiervoor beliep onder

Na 1956 oefende Malfitano verschillende betrekkingen in loondienst uit in Duitsland en vervolgens in Italië, waar hij op

31 december 1974 definitief iedere beroepsactiviteit heeft beëindigd.

steld krachtens artikel 66, paragraaf 1, van de organieke wet van 9 augustus 1963;

Op 24 juli 1971 diende verzoeker in het hoofdgeding een aanvraag in ter verkrijging van een invaliditeitspensioen krachtens de Belgische regeling inzake invaliditeitsverzekering. Zich beroepend op artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71, weigerde het RIZIV op 2 mei 1977 de toekenning daarvan, omdat de totale duur van de tijdvakken van aansluiting van Malfitano bij de Belgische ziekte- en invaliditeitsverzekering minder dan één jaar bedroeg.

2. de vraag rijst of, ingeval aan de tweede voorwaarde van artikel 48, lid 1, . . . niet is voldaan, het orgaan van de staat van tijdelijke verzekering gehouden is, naar rato van dit verzekeringstijdvak uitkeringen toe te kennen."

Tegen deze weigering om het gevraagde pensioen toe te kennen, heeft Malfitano op 12 juni 1979 bij de Arbeidsrechtbank te Charleroi beroep ingesteld.

De Arbeidsrechtbank oordeelde het daarom noodzakelijk, de volgende prejudiciële vraag te stellen:

In een eerste tussenvonnis van 14 september 1981 overwoog de Arbeidsrechtbank, dat artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71 volgens haar twee cumulatieve voorwaarden voor het recht op uitkeringen bevat, namelijk één jaar van verzekering of van wonen, en het volbrengen van de door de nationale wet opgelegde wachttijd. Zij beval de heropening van de mondelinge behandeling om het RIZIV de gelegenheid te geven hierover een standpunt in te nemen.

„Nu volgens de Belgische wetgeving inzake de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering het ingezetenschap niet volstaat voor de verkrijging van uitkeringen of van de hoedanigheid van gerechtigde, moet artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71 dan aldus worden verstaan dat, indien een tijdvak van verzekering of wonen op het Belgische grondgebied korter is dan een jaar, doch het recht op uitkeringen ontstaat door het vervullen van de verplichte wachttijd, het bevoegde orgaan gehouden is voor dat tijdvak uitkeringen toe te kennen?"

In een tweede vonnis, de dato 8 februari 1982, overwoog de Arbeidsrechtbank te Charleroi als volgt:

De verwijzingsbeschikking is op 23 februari 1982 ter griffie van het Hof geschreven.

- „1. volgens het Belgische recht inzake de verplichte verzekering is het ingezetenschap niet toereikend voor het ontstaan van het recht op uitkeringen of voor het verkrijgen van de hoedanigheid van gerechtigde: er moet een wachttijd worden vervuld, als omschreven in artikel 204 van het KB van 4 november 1963, vastge-

Krachtens artikel 20 van 's Hof's Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door Malfitano, verzoeker in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door D. Rossini, vakbondsafgevaardigde CSC, directeur van de sociale dienst Patronato ACLI; het RIZIV, vertegenwoordigd door L. Mayence, advocaat te Charleroi; en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Amphoux als

gemachtigde, bijgestaan door G. Vander-sanden, advocaat te Brussel.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan en de zaak naar de Derde kamer te verwijzen.

II — Samenvatting van de bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

A — *Verzoeker in het hoofdgeding* stelt, dat voor de Belgische wettelijke regeling de duur van de tijdvakken van wonen geen rol speelt. In België zijn zowel de invaliditeits- als de ouderdomsuitkeringen afhankelijk van de daadwerkelijk vervulde, of daarmee gelijkgestelde tijdvakken van verzekering, en niet van de tijdvakken van wonen. Artikel 48, lid 1, is slechts van toepassing wanneer is voldaan aan de twee aldaar gestelde voorwaarden, te weten: a) de totale duur der krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat vervulde tijdvakken van verzekering bedraagt minder dan één jaar; b) uitsluitend rekening houdende met deze tijdvakken bestaat er geen enkel recht op uitkeringen krachtens de wettelijke regeling van die Lid-Staat.

De Belgische wettelijke regeling bepaalt dat het recht op uitkeringen in het algemene stelsel van ziekte- en invaliditeitsverzekering pas ontstaat na een wachttijd, dat wil zeggen indien gedurende een periode van zes maanden, 120 werkelijke of daarmee gelijkgestelde arbeidsdagen zijn vervuld.

Aangezien verzoeker het minimumverzekeringstijdvak (zes maanden) heeft volbracht, dat volgens de Belgische wet-

telijke regeling vereist is voor het ontstaan van het recht op uitkeringen krachtens het algemene stelsel van ziekte- en invaliditeitsverzekering, kan artikel 48 van verordening nr. 1408/71 niet tot gevolg hebben dat hem een invaliditeitspensioen pro rata parte ten laste van de Belgische verzekering wordt onthouden.

Verzoeker geeft in overweging, de prejudiciële vraag van de Arbeidsrechtbank te Charleroi te beantwoorden als volgt:

„Artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71 is niet van toepassing wanneer een migrerende werknemer op het grondgebied van een Lid-Staat het door de wettelijke regeling van die Lid-Staat voor het ontstaan van het recht op uitkeringen vereiste minimum verzekerings-tijdvak heeft vervuld.”

B — Het *RIZIV* herinnert eraan, dat de verwijzing naar de tijdvakken van wonen in verordening nr. 1408/71 is opgenomen naar aanleiding van de toetreding tot de Gemeenschap van nieuwe Lid-Staten, met name Denemarken en in mindere mate Groot-Brittannië, waar bepaalde uitkeringen worden toegekend aan eenieder die op het grondgebied van die Lid-Staat woont, ongeacht of hij daar werkzaam is geweest of verzekeringsbijdragen heeft betaald.

In België daarentegen is het ingezetenschap nooit voldoende geweest voor de toekenning van uitkeringen. Het lijkt dus onbetwistbaar dat de woorden „tijdvakken van wonen” niet kunnen slaan op een onderzoek van de rechten op uitkeringen ten laste van het Belgische stelsel van ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Uit de tekst van artikel 48, lid 1, komt duidelijk naar voren, dat de tweede voorwaarde enkel betrekking heeft op een recht dat uitsluitend op basis van de

in België vervulde verzekeringstijdvakken is verworven, en niet op het ontstaan van een recht door samentelling van tijdvakken.

Met betrekking tot de vraag of de wachttijd die de werknemer destijds in België heeft volbracht, de toepassing van artikel 48, lid 1, niet belet, dient erop gewezen dat naar Belgisch recht de vervulling van de voorwaarden voor het ontstaan van het recht moet worden gecontroleerd op het ogenblik waarop het verzekerd risico intreedt. Met name moet de werknemer gedurende de zes maanden vóór het intreden van het risico een verzekeringstijdvak met ten minste 120 arbeids- of daarmee gelijkgestelde dagen hebben vervuld en mag hij de hoedanigheid van verplicht verzekerde in de zin van de Belgische wettelijke regeling niet meer dan één maand voor het begin van de arbeidsongeschiktheid hebben verloren.

Malfitano's verzekeringstijdvakken in België samentellend, komt het RIZIV tot de slotsom, dat hij aan het begin van zijn verplichte verzekering weliswaar de vereiste wachttijd had volbracht, doch nog vóór zijn vertrek uit België de verworven rechten weer had verloren.

Het RIZIV geeft in overweging de prejudiciële vraag te beantwoorden als volgt:

„Behoudens in het geval voorzien in artikel 48, lid 3, van verordening nr. 1408/71, is het bevoegde orgaan slechts verplicht uitkeringen toe te kennen krachtens een verzekeringstijdvak — of een tijdvak van wonen zo de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling een bepaling in die zin bevat — als bedoeld in artikel 48, lid 1, van deze verordening,

te weten een tijdvak van minder dan een jaar, wanneer het recht op die uitkeringen uitsluitend op het nationale recht is gegrond.”

C — De *Commissie* wijst erop, dat het Hof in zijn arrest van 20 november 1975 (zaak 49/75, Borella, Jurispr. 1975, blz. 1461) een duidelijke en nauwkeurige uitlegging van artikel 48, lid 1, heeft gegeven. Het Hof verklaarde in rechtsoverweging 5 van dit arrest, dat „artikel 48, lid 1, bepaalt dat het slechts van toepassing is indien twee voorwaarden zijn vervuld, namelijk ten eerste dat de ‚totale duur der . . . vervulde tijdvakken van verzekering minder dan een jaar bedraagt’ en ten tweede, dat ‚uitsluitend rekening houdende met deze tijdvakken, geen enkel recht op uitkeringen . . . bestaat’ krachtens de wettelijke regeling van de betrokken Lid-Staat; dat bijgevolg dit artikel geen toepassing kan vinden, wanneer het recht op uitkeringen van de migrerende werknemer . . . alleen reeds uit de bepalingen van de wetgeving van de betrokken Lid-Staat voortvloeit.”

Het staat vast, en de verwijzende rechter heeft dit trouwens zowel in zijn overwegingen als in de prejudiciële vraag beklemtoond, dat het ingezetenschap naar Belgisch recht niet volstaat voor het ontstaan van een recht op uitkeringen, noch voor het verkrijgen van de hoedanigheid van rechthebbende.

De verwijzing naar „tijdvakken van wonen” in artikel 48, lid 1, geldt slechts voor het geval dat het ingezetenschap voorwaarde is voor de toekenning van uitkeringen of het verkrijgen van de hoedanigheid van rechthebbende. Aangezien volgens de Belgische wettelijke regeling een tijdvak van wonen deze functie niet kan vervullen, dient het bij de toepassing

van artikel 48, lid 1, buiten beschouwing te blijven.

De tekst van artikel 48, lid 1, is overigens volkomen duidelijk. De Commissie geeft in overweging, de vraag van de Arbeidsrechtbank te beantwoorden als volgt:

„Slechts wanneer de wettelijke regeling van een Lid-Staat het recht op uitkeringen afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van wonen, speelt de duur van het wonen in die Lid-Staat een rol bij de toepassing van artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71. Wanneer het recht op uitkeringen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat die dit recht afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van verzekering alleen al is ontstaan door de vervulling van die tijdvakken, is het orgaan van die Lid-Staat verplicht die uitkeringen toe te

kennen, zelfs al bedraagt de duur van die tijdvakken minder dan één jaar.”

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 14 oktober 1982 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt door verzoeker in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door D. Rossini, vakbondsafgevaardigde CSC, directeur van de sociale dienst Patronato ACLI, te Brussel; het RIZIV, vertegenwoordigd door L. Mayence, advocaat te Charleroi; en de Commissie, vertegenwoordigd door J. Amphoux als gemachtigde, bijgestaan door G. Vandersanden, advocaat te Brussel.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 28 oktober 1982 conclusie genomen.

In rechte

- 1 Bij vonnis van 8 februari 1982, ingekomen ten Hove op 23 februari 1982, heeft de Arbeidsrechtbank te Charleroi krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71.
- 2 Deze vraag is gerezen in het kader van een geding tussen de heer Malfitano, een thans in Italië wonende Italiaan, en het RIZIV, het bevoegde Belgische orgaan inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering. Verzoeker in het hoofdgeding, die invalide is verklaard en op grond van de Italiaanse regeling uitkeringen ontvangt, vordert een invaliditeitspensioen pro rata parte op grond van de Belgische regeling. Deze aanvraag werd afgewezen omdat de totale duur van de tijdvakken van aansluiting van Malfitano bij de Belgische ziekten- en invaliditeitsverzekering minder bedroeg dan het in artikel 48, lid 1, van voormelde verordening vastgestelde tijdvak van één jaar.

- 3 Voor de Arbeidsrechtbank te Charleroi betwistte Malfitano de weigering om het gevraagde pensioen toe te kennen. In een eerste vonnis overwoog de verwijzende rechtbank dat voormeld artikel twee cumulatieve voorwaarden voor het recht op uitkeringen bevat, namelijk één jaar van verzekering of van wonen en het volbrengen van de door de toepasselijke wet opgelegde wachttijd. Zij vroeg zich af welke betekenis in de Belgische regeling wordt gehecht aan de voorwaarde betreffende het ingezetenschap en beval de heropening van de mondelinge behandeling om het RIZIV de gelegenheid te geven hierover een standpunt in te nemen.
- 4 Vervolgens besloot de rechtbank haar uitspraak aan te houden en de volgende prejudiciële vraag te stellen:

„Nu volgens de Belgische wetgeving inzake de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering het ingezetenschap niet volstaat voor de verkrijging van uitkeringen of van de hoedanigheid van gerechtigde, moet artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71 dan aldus worden verstaan dat, indien een tijdvak van verzekering of wonen op het Belgische grondgebied korter is dan een jaar, doch het recht op uitkeringen ontstaat door het vervullen van de verplichte wachttijd, het bevoegde orgaan gehouden is voor dat tijdvak uitkeringen toe te kennen?”

- 5 Deze vraag valt uiteen in twee delen. De rechtbank wil in de eerste plaats vernemen in hoeverre het begrip „tijdvak van wonen” relevant is voor het te wijzen vonnis.
- 6 Ter beantwoording van dit onderdeel van de vraag zij erop gewezen dat het begrip „tijdvak van wonen” in verordening nr. 1408/71 is opgenomen ten tijde van de toetreding tot de Europese Gemeenschappen van een aantal Lid-Staten, wier stelsel van invaliditeitsverzekering de toekenning en het bedrag van de uitkeringen afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van wonen. Dit begrip is enkel van toepassing op stelsels waarin de vervulling van dergelijke periodes voorwaarde is voor de toekenning van uitkeringen of de verkrijging van de hoedanigheid van rechthebbende. Vaststaat dat het ingezetenschap naar Belgisch recht geen voorwaarde is voor het ontstaan van het recht op uitkeringen, noch voor de verkrijging van de hoedanigheid van rechthebbende. In zoverre een tijdvak van wonen deze functie in de Belgi-

sche wettelijke regeling niet kan vervullen, dient het bij de toepassing van artikel 48, lid 1, buiten beschouwing te blijven.

- 7 Het tweede onderdeel van de vraag heeft betrekking op de uitlegging van voormeld artikellid, ingeval een werknemer — zoals in casu — niet het eenjarige tijdvak van verzekering of van wonen heeft vervuld, doch wel de wachttijd heeft volbracht die de nationale wetgeving voor het ontstaan van het recht op uitkeringen voorschrijft.
- 8 Ingevolge artikel 48, lid 1, is het bevoegde orgaan van een Lid-Staat niet verplicht aan een migrerende werknemer invaliditeitsuitkeringen toe te kennen, indien ten eerste de totale duur der krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat vervulde tijdvakken van verzekering minder dan een jaar bedraagt, en ten tweede, uitsluitend rekening houdende met deze tijdvakken, geen enkel recht op uitkeringen krachtens die wettelijke regeling bestaat.
- 9 Vaststaat dat de totale duur van de door Malfitano krachtens de Belgische wettelijke regeling vervulde tijdvakken van verzekering minder dan een jaar bedraagt. Het staat dan ook aan de verwijzende rechter om na te gaan of Malfitano krachtens de Belgische wettelijke regeling een recht op uitkeringen heeft verworven, in welk geval het bevoegde orgaan verplicht zal zijn hem overeenkomstig de verordening berekende uitkeringen toe te kennen.
- 10 In dit verband stelt het RIZIV dat de vraag of de werknemer krachtens de Belgische wettelijke regeling een recht op uitkeringen heeft verworven, moet worden onderzocht op het ogenblik waarop het verzekerd risico intreedt. Met name moet de werknemer gedurende de zes maanden vóór het intreden van het risico een verzekeringstijdvak met ten minste 120 arbeids- of daarmee gelijkgestelde dagen hebben vervuld en mag hij de hoedanigheid van verplicht verzekerde in de zin van de Belgische wettelijke regeling niet meer dan één maand voor het begin van de arbeidsongeschiktheid hebben verloren. Malfitano zou op een bepaald ogenblik aan deze voorwaarden hebben voldaan, maar nog vóór hij België verliet deed hij dat niet meer, doordat hij gedurende een bepaalde periode niet was verzekerd.

- 11 Het Hof is niet bevoegd, de nationale wettelijke regeling te interpreteren of op het onderhavige geval toe te passen. Ten einde de nationale rechterlijke instantie die moet uitmaken of Malfitano al dan niet een recht op invaliditeitsuitkeringen in de zin van de verordening heeft verworven, een zinvol antwoord te geven, dient erop gewezen dat de stelling van het RIZIV niet overeenstemt met de strekking van verordening nr. 1408/71. Deze is erop gericht uitvoering te geven aan artikel 51 EEG-Verdrag door de invoering van een stelsel dat de migrerende werknemer de zekerheid biedt, dat voor het ontstaan en het behoud van het recht op uitkeringen alsmede voor de berekening van het bedrag hiervan, rekening wordt gehouden met alle onder de verschillende nationale regelingen vervulde tijdvakken.

- 12 De pro rata-regeling in verordening nr. 1408/71 beoogt te voorkomen dat een migrerende werknemer die gebruik maakt van zijn recht op vrij verkeer binnen de Gemeenschap, ingevolge de verschillen tussen de sociale-zekerheidsstelsels van de Lid-Staten zijn rechten zou kunnen verliezen.

- 13 Het stemt niet met de doelstellingen van artikel 51 van het Verdrag overeen dat een nationale instantie aan een migrerend werknemer die het minimum-tijdvak van verzekering voor het ontstaan van het recht op uitkeringen heeft vervuld, zou kunnen tegenwerpen dat hij volgens de nationale wettelijke regeling van de betrokken Lid-Staat niet meer was verzekerd, toen hij van zijn recht op vrij verkeer binnen de gemeenschappelijke markt gebruik maakte.

- 14 Het begrip recht op uitkeringen bedoeld in artikel 48, lid 1, dient bijgevolg aldus te worden verstaan dat daaronder ook zijn begrepen de rechten die een werknemer heeft verworven in het kader van een verzekeringsstelsel waarin de verplichtingen van de verzekeraar pas gestalte krijgen bij het intreden van een onzekere gebeurtenis. Wanneer de werknemer dit recht onder de in het nationale recht gestelde voorwaarden eenmaal heeft verworven, wordt krachtens verordening nr. 1408/71 te zijnen gunste blijvend rekening gehouden met de onder een dergelijk stelsel vervulde tijdvakken van verzekering, ook al kent de nationale wettelijke regeling hem uit hoofde daarvan geen rechten meer toe bij het intreden van het risico.

- 15 Om uit te maken of een werknemer krachtens de Belgische wettelijke regeling recht op uitkeringen in de zin van verordening nr. 1408/71 heeft verworven, zal de verwijzende rechtbank dus moeten nagaan of hij de in die regeling voorgeschreven wachttijd heeft volbracht.

Kosten

- 16 De kosten door de Commissie wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door de Arbeidsrechtbank te Charleroi bij vonnis van 8 februari 1982 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1. Bij de toepassing van artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71 wordt slechts rekening gehouden met de duur van het wonen in een Lid-Staat, wanneer de wettelijke regeling van die Lid-Staat het recht op invaliditeitsuitkeringen afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van wonen.
2. Artikel 48, lid 1, van verordening nr. 1408/71 moet aldus worden uitgelegd dat zelfs al bedraagt het door een werknemer vervulde verzekeringstijdvak minder dan één jaar, het bevoegde orgaan van een Lid-Staat verplicht is invaliditeitsuitkeringen toe te kennen indien de werknemer de minimumwachttijd heeft vervuld die de nationale wetgeving voor het ontstaan van het recht voorschrijft.

3. Het bevoegde orgaan kan tegenover een werknemer die de minimum-wachttijd heeft vervuld, geen beroep doen op een bepaling van nationaal recht waarbij het recht op uitkeringen afhankelijk is gesteld van de voorwaarde dat men in die Lid-Staat moet zijn verzekerd op het tijdstip dat het risico intreedt.

Everling

Mackenzie Stuart

Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 9 december 1982.

De griffier
voor deze

H. A. Rühl
hoofdadministrateur

De president van de Derde kamer

U. Everling

CONCLUSIE VAN DE ADVOCaat-GENERAAL
P. VERLOREN VAN THEMAAT
VAN 28 OKTOBER 1982

*Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,*

1. De voornaamste feiten

De in Italië wonende heer Malfitano heeft in de periode 1955-1956 als mijnwerker in België gewerkt. Hij was daar als zodanig verzekerd tegen ziekte en invaliditeit. Het aantal verzekeringsdagen voor deze periode is door de verwijzende

rechter, de Arbeidsrechtbank te Charleroi, gesteld op 233. Dit getal blijkt weliswaar niet geheel onomstreden te zijn, maar niet omstreden is dat het aantal verzekeringsdagen in totaal minder dan één jaar bedraagt. Blijkens het Koninklijk Besluit van 31 december 1963 staat een verzekeringsjaar gelijk met 312 dagen. Na 1956 werkte de heer Malfitano in Duitsland en keerde vervolgens terug naar Italië, alwaar hij volgens de door